

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
26 päivänä lokakuuta 2006*

Asiassa C-65/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 10.2.2005,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään M. Patakia, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Helleenien tasavalta, asiamiehinään A. Samoni-Rantou ja N. Dafniou, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit R. Schintgen, P. Kūris (esittelevä tuomari), G. Arestis ja L. Bay Larsen,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- ¹ Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut EY 28, EY 43 ja EY 49 artiklan eikä teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY (EYVL L 204, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY (EYVL L 217, s. 18; jäljempänä direktiivi 98/34), 8 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on lain

3037/2002 (FEK A' 174/30.7.2002) 2 §:n 1 momentissa, 3 §:n 2 momentissa sekä 4 ja 5 §:ssä kieltänyt kaikkien sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien, mukaan lukien teknisten ajanvietepelien ja kaikkien tietokonepelien, asentamisen ja käytön kaikilla muilla julkisilla tai yksityisillä paikoilla kuin kasinoissa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

- 2 Direktiivin 98/34 1 artiklan 11 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

--

- 11) 'teknisellä määräyksellä' teknistä eritelmaa tai muuta vaatimusta taikka palveluja koskevaa määräystä, mukaan lukien sovellettavat hallinnolliset määräykset, jonka noudattaminen on oikeudellisesti tai tosiasiallisesti pakollista ja joka koskee kaupan pitämistä, palvelujen tarjoamista, palvelujen tarjoajien sijoittautumista tai käyttöä jäsenvaltiossa tai suuressa osassa sen aluetta sekä jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, joissa kielletään tuotteen

valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö taikka joissa kielletään palvelujen tarjoaminen, palvelujen käyttö tai sijoittautuminen palvelujen tarjoajana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan säännösten soveltamista.

– –”

- 3 Direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan sanamuoto on seuraava:

”Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle välittömästi teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset, paitsi kun on kyse kansainvälisen tai eurooppalaisen standardin käyttöönotosta sellaisenaan, jolloin pelkkä tiedonanto riittää, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan säännösten soveltamista. Niiden on toimitettava komissiolle myös ilmoitus niistä syistä, joiden vuoksi tällaisen teknisen määräyksen laatiminen on tarpeen, jollei näitä syitä selvitetä jo ehdotuksessa.”

- 4 Direktiivin 98/34 9 artiklan 1–5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on lykättävä teknistä määräystä koskevan ehdotuksen antamista kolmella kuukaudella siitä päivästä alkaen, jona komissio on saanut saman direktiivin 8 artiklan 1 kohdassa säädetyt tiedot, jos komissio tai toinen jäsenvaltio esittää yksityiskohtaisen lausunnon, jonka mukaan suunniteltu toimenpide sisältää seikkoja, jotka voivat luoda esteitä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle, palvelujen vapaalle liikkuvuudelle tai palvelujen tarjoajien sijoittautumisvapaudelle sisämarkkinoilla. Tämä lykkääminen voi kestää kauemmin tietyissä muissa, mainituissa säännöksissä nimenomaisesti luetelluissa tilanteissa.

- 5 Direktiivin 98/34 9 artiklan 7 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 1–5 kohtaa ei sovelleta, kun jäsenvaltion on

- kiireellisistä syistä, jotka aiheutuvat vakavasta ja ennakoimattomasta tilanteesta ja jotka liittyvät ihmisten ja eläinten terveyden suojeluun, kasvien suojeluun tai turvallisuuteen ja palveluihin liittyvien määräysten osalta myös yleiseen järjestykseen, erityisesti alaikäisten suojeluun, laadittava nopeasti tekniset määräykset saattaakseen ne voimaan välittömästi, ilman että kuuleminen on mahdollista – –

– –

Jäsenvaltion on ilmoitettava 8 artiklassa tarkoitettussa tiedonannossa perusteet kyseisten toimenpiteiden kiireellisyydelle. Komissio ilmoittaa mielipiteensä tästä tiedonannosta mahdollisimman nopeasti. Se toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sellaisissa tapauksissa, joissa tätä menettelyä käytetään väärin. Komissio ilmoittaa asiasta Euroopan parlamentille.”

Kansallinen lainsäädäntö

- 6 Lain 3037/2002 1 §:n, jonka otsikko on ”Pelien luokat”, sanamuoto on seuraava:

”Tämän lain säännöksissä tarkoitetaan

- a) ’mekaanisella pelillä’ peliä, jonka toiminta edellyttää myös pelaajan lihasvoiman käyttöä;

- b) 'sähköisellä pelillä' peliä, jonka toiminta edellyttää sähköisiä tukilaitteistoja;

- c) 'sähkömekaanisella pelillä' peliä, jonka toiminta edellyttää sekä sähköisiä tukimekanismeja että pelaajan lihasvoiman käyttöä;

- d) 'elektronisella pelillä' peliä, jonka toiminta edellyttää sähköisten, elektronisten ja muiden tukimekanismien lisäksi ohjelmistoa ja sen suorittamista;

- e) 'teknisellä ajanvietepelillä' peliä, jonka tulos riippuu yksinomaan pelaajan teknisistä ja henkisistä kyvyistä ja jonka tarkoitus on yksinomaan viihteellinen.

Teknisten ajanvietepelien luokkaan kuuluvat myös (kodifioidun) kuninkaan asetuksen nro 29/1971 nojalla teknisiksi peleiksi luokitellut korttipelit.”

- 7 Mainitun lain 2 §:n 1 momentissa, jonka otsikko on ”Pelien käyttö- ja asennuskielto”, säädetään seuraavaa:

”Pelien, joita tarkoitetaan 1 §:n b, c ja d alakohdassa, mukaan lukien tietokoneiden, käyttö on kielletty yleensä kaikilla julkisilla paikoilla, kuten hotelleissa, kahviloissa, kaikenlaisten yleishyödyllisten yhdistysten tiloissa ja kaikilla muilla julkisilla tai yksityisillä paikoilla. Myös näiden pelien asennus on kielletty.”

- 8 Saman lain 3 §:ssä, jonka otsikko on ”Internet-palvelujen tarjoajayritykset”, säädetään seuraavaa:

”Tietokoneiden asentamiseen Internet-palveluja tarjoaviin yrityksiin ja käyttöön niissä ei sovelleta 2 §:ssä tarkoitettua kieltoa. Pelien käyttäminen näillä tietokoneilla on kuitenkin kielletty käytetystä menetelmästä riippumatta.

Internet-palvelujen tarjoajayrityksen toiminta edellyttää kunnan, jossa liike sijaitsee, tai jos toimintaa harjoitetaan aluksella, lähtösataman satamaviranomaisen erikoislupaa. Kun esillä oleva toimenpide toteutetaan ensimmäistä kertaa, yrityksellä on oltava tämä lupa kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta lähtien.”

- 9 Lain 3037/2002 4 §:ssä, jonka otsikko on ”rangaistusseuraamukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Joka hoitaa tai johtaa 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja keskuksia tai muita paikkoja, joissa käytetään tai joihin on asennettu edellisissä pykälissä kiellettyjä pelejä, on tuomittava vankeuteen vähintään kolmeksi kuukaudeksi ja vähintään 5 000 euron sakkoon. Rikoksenuusijat on tuomittava vankeuteen vähintään yhdeksi vuodeksi ja 25 000–75 000 euron sakkoon. Tuomioistuimen on lisäksi määrättävä pelikoneet takavarikoitavaksi.

2. Kodifioidun kuninkaan asetuksen 7 §:n 1 momentin c kohdan tai 7 §:n 3 ja 4 momentin säännöksiä sovelletaan tarpeellisin muutoksin.”

- 10 Mainitun lain 5 §:ssä, jonka otsikko on ”Hallinnolliset seuraamukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Säädettyjen rangaistusseuraamusten lisäksi edellisten pykälien säännöksissä kiellettyjen pelien käytöstä tai asentamisesta on määrättävä 10 000 euron sakko peliä kohden, ja yrityksen toimilupa on peruutettava lopullisesti 7 §:n säännösten mukaisesti.

2. Sakko määrätään 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimivaltaisen viranomaisen, joka toteaa rikkomuksen, vastuuhenkilön päätöksellä. Mainitussa päätöksessä on kuvailtava rikkomus, mainittava määrätty sakko ja sovellettu säännös. Rikkomuksen tekijälle on toimitettava samanaikaisesti päätöksen kanssa jäljennös kyseessä olevasta valvontakertomuksesta.”

- 11 Lopuksi lain 3037/2002 9 §:n 1 momentissa täsmennetään, että ”tämän lain säännökset eivät rajoita lain nro 2206/1994 eivätkä muiden kasinoita koskevien säännösten soveltamista”.

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

- 12 Komissio tutki lain 3037/2002, joka oli tullut voimaan 30.7.2002, saatuaan kanteluita kaikkien sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien, mukaan lukien teknisten ajanvietelaitteiden ja kaikkien tietokonepelien, asentamisen ja käytön kansallisen tason kiellosta kaikilla muilla julkisilla tai yksityisillä paikoilla kuin kasinoissa. Se totesi, että kielto ei ole yhteensopiva yhteisön oikeuden vaatimusten kanssa.

- 13 Annettuaan Helleenien tasavallalle 18.10.2002 ja 11.7.2003 päivätyillä kirjeillä virallisen huomautuksen, jossa tätä pyydettiin esittämään huomautuksensa, se antoi 30.3.2004 perustellun lausunnon.
- 14 Koska komissio ei pitänyt Kreikan hallituksen mainittuun perusteltuun lausuntoon antamaa vastausta tyydyttävänä ja koska se katsoi, että rikkominen jatkui, se päätti nostaa tämän kanteen.

Kanne

- 15 Komissio esittää kanteensa tueksi kolme väitettä. Ensinnäkin se väittää, että lailla nro 3037/2002 käyttöön otettu sähköisten, sähkömekaanisten ja elektronisten pelien yleinen kieltö oli EY 28 ja EY 30 artiklan vastainen. Toiseksi se vetoaa siihen, että mainittu laki oli yhteensoveltumaton Helleenien tasavallalla EY 43 ja EY 49 artiklan nojalla olevien velvoitteiden kanssa. Kolmanneksi komissio väitti, että mainittu jäsenvaltio ei ollut noudattanut direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista tietojen toimittamisessa noudatettavaa menettelyä.

Ensimmäinen väite, joka koskee EY 28 ja EY 30 artiklan rikkomista

Asianosaisten lausumat

- 16 Komissio väittää, että lain 3037/2002 2 §:n 1 momentissa säädetty kieltö, joka koskee kaikkien sähköisten, sähkömekaanisten ja elektronisten pelien, mukaan lukien teknisten ajanvietepelien ja kaikkien tietokonepelien, asentamista kaikille muille julkisille tai yksityisille paikoille kuin kasinoihin, on EY 28 artiklan vastainen. Sen mukaan tämä laki on sekä EY 30 artiklan että yhteisöjen tuomioistuimen

tunnustamien yleistä etua koskevien pakottavien vaatimusten kannalta perusteeton toimenpide ja se on myös suhteeton yleisen edun suojaamista koskevaan tavoitteeseen nähden.

- 17 Se väittää, että Kreikan viranomaiset eivät ole selvästi ilmoittaneet mainitun kiellon ja ongelman, jonka ne haluavat ratkaista, välistä suhdetta, sillä viranomaiset keskittyvät arvioinnissaan yksinomaan uhkapelilaitteiden valvomattoman käytön kielteisiin seurauksiin. Tässä yhteydessä komissio toteaa, että on mahdollista toteuttaa muita valvontamuotoja, kuten asentaa teknisiin pelilaitteisiin ja ajanviettelilaitteisiin erityisiä suojajärjestelmiä, jotta niiden muuntaminen uhkapeleiksi olisi mahdotonta.
- 18 Helleenien tasavalta myöntää, että lailla 3037/2002 voidaan ottaa käyttöön sähköisiä, sähkömekaanisia ja elektronisia pelejä koskevan yhteisön sisäisen kaupan esteitä ja näin ollen loukata EY 28 artiklassa ilmaistua tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta.
- 19 Se kuitenkin väittää, että oikeudenkäyntiä edeltävästä menettelystä lähtien se on esittänyt, että tällaista yleistä kieltoa, jota sovelletaan erottelematta sekä kreikkalaisiin että ulkomaalaisiin taloudellisiin toimijoihin, on lain 3037/2002 antamis- ja vahvistamisaikaan pidetty tarpeellisena ja perusteltuna yhtäältä EY 30 artiklassa määrättyjen julkisen moraalien ja yleisen järjestyksen ja toisaalta kuluttajansuojan ja yhteiskuntajärjestyksen suojaamiseen liittyvistä syistä, jotka ovat yhteisöjen tuomioistuimen tunnustamia yleistä etua koskevia pakottavia vaatimuksia.
- 20 Helleenien tasavalta esittää erityisesti, että teknologian kehittymisen vuoksi pelit, joita laki 3037/2002 koskee, ovat helposti muunnettavissa uhkapeleiksi, jotka ovat edelleen laittomia Kreikassa kasinojen ulkopuolella, ja että tilanne on käynyt hallitsemattomaksi ja aiheuttanut vakavia sosiaalisia ongelmia, kuten muun muassa

pelaajien riippuvuutta, merkittävien taloudellisten varojen tuhlaamista, elektronisten pelien hoitamisessa, asentamisessa ja kaupassa osallisina olevien henkilöiden helppoa ja laitonta rikastumista, pelaajille merkittävien rahamäärien menettämistä sekä huomattavia verotulojen menetyksiä.

- 21 Vastauskirjelmässään mainittu jäsenvaltio väittää, että vähemmän rajoittavat konkreettiset toimenpiteet, jotka sen mukaan on toteutettu vuosien 1996 ja 2000 välillä eli ennen sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien täyskiellon säätämistä lailla 3037/2002, on katsottu riittämättömiksi vastaamaan tehokkaasti mainittujen pelien aiheuttamaan ongelmaan, joka on seurausta ihmisen intohimosta uhkapeleihin.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 22 Alustavasti on todettava, että lain 3037/2002 1 §:stä ja 2 §:n 1 momentista, luettuina yhdessä, ilmenee, että tällä lailla käyttöön otetun kiellon piiriin eivät kuulu 1 §:n e alakohdassa mainitut tekniset ajanvietepelit. Näin ollen ne on erotettava tämän kanteen kohteesta.
- 23 Komission ensimmäisen väitteen osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ”tavaroina” on pidettävä rahanarvoisia tavaroita, jotka voivat sellaisenaan olla liiketoimien kohteena (asia 7/68, komissio v. Italia, tuomio 10.12.1968, Kok. 1968, s. 617, 626, Kok. Ep. I, s. 355 ja asia C-97/98, Jägerskiöld, tuomio 21.10.1999, Kok. 1999, s. I-7319, 30 kohta).

- 24 Tältä osin sähköiset, sähkömekaaniset ja elektroniset pelit, mukaan lukien tietokonepelit, täyttävät mainitut arviointiperusteet ja ovat EY:n perustamissopimuksessa tarkoitettuja tavaroita, koska niillä on kaupallista arvoa ja koska ne voivat olla kaupallisten toimien kohteena, niitä voidaan maahantuoda ja viedä ja tarjota kuluttajille palkkiota vastaan.
- 25 On myös todettava, että tavaroiden vapaa liikkuvuus on eräs perustamissopimuksen peruseriaatteista (asia C-265/95, komissio v. Ranska, tuomio 9.12.1997, Kok. 1997, s. I-6959, 24 kohta ja asia C-112/00, Schmidberger, tuomio 12.6.2003, Kok. 2003, s. I-5659, 51 kohta), ja se ilmenee muun muassa EY 28 artiklassa määrättyinä jäsenvaltioiden välisen tuonnin määrällisiä rajoituksia ja kaikkia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä koskevana kieltona.
- 26 Koska pelien alalla ei ole yhdenmukaistettuja yhteisön sääntöjä, niiden vapaa liikkuvuus taataan EY 28 ja EY 30 artiklassa.
- 27 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä ovat kaikki kauppaa koskevat jäsenvaltioiden säädökset, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti (ks. asia C-41/02, komissio v. Alankomaat, tuomio 2.12.2004, Kok. 2004, s. I-11375, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Tässä asiassa on todettava, että lain 3037/2002 kaltainen kansallinen lainsäädäntö on EY 28 artiklassa tarkoitettu määrällistä rajoitusta vaikutuksiltaan vastaava toimenpide ja asia on näin, vaikka tällä lailla ei kielletä kyseessä olevien tavaroiden tuontia ja markkinoille saattamista.

- 29 Yhtäältä näet mainitun lain 2 §:n 1 momentissa säädetty kielto, joka koskee kaikkien sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien, mukaan lukien teknisten ajanvietepelien ja kaikkien tietokonepelien, asentamista kaikille muille julkisille tai yksityisille paikoille kuin kasinoihin, lain 4 ja 5 §:ssä säädettyjen rangaistus-seuraamusten tai hallinnollisten seuraamusten uhalla, voi aiheuttaa tämän lain voimaantulopäivästä 30.7.2002 lukien muista jäsenvaltioista peräisin olevien tällaisten pelien tuontimäärän vähentymistä.
- 30 Toisaalta asiakirja-aineistosta ilmenee, että tosiasiaassa edellisessä kohdassa mainittujen kaltaisten pelikoneiden maahantuonti niiden julkisiin tai yksityisiin paikkoihin kasinoita lukuun ottamatta Kreikassa tapahtuvaa asentamista varten on lakannut mainitun kiellon käyttöön ottamisesta alkaen, vaikka nämä laitteet on valmistettu ja pantu kuluttajien saataville laillisesti muissa jäsenvaltioissa.
- 31 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin toistuvasti katsonut, että kansallinen säännöstö, joka rajoittaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta, ei ole välttämättä yhteisön oikeuden vastainen, jos sitä voidaan pitää perusteltuna jonkin EY 30 artiklassa määritellyn yleistä etua koskevan syyn tai jonkin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetun pakottavan vaatimuksen takia (ks. asia C-366/04, Schwartz, tuomio 24.11.2005, Kok. 2005, s. I-10139, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Tältä osin on todettava, että Helleenien tasavalta on esittänyt, että lain 3037/2002 perusteluissa selkeästi ilmaistusta syistä yleinen kielto, joka koskee kaikkien sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien, mukaan lukien teknisten ajanvietepelien ja kaikkien tietokonepelien, asentamista, oli tarpeen julkisen moraalin sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden suojaamiseksi. Se väittää erityisesti, että tekniikan kehittymisen vuoksi nämä pelit ovat helposti muunnettavissa uhkapeleiksi, ja korostaa, että tilanne on käynyt hallitsemattomaksi ja aiheuttanut tämän tuomion 20 kohdassa lueteltujen kaltaisia vakavia sosiaalisia ongelmia.

- 33 Tältä osin on huomautettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tällaiset syyt, joita on arvioitava kokonaisuutena, liittyvät palvelun vastaanottajien suojaamiseen sekä yleisemmin kuluttajansuojaan ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamiseen; nämä päämäärät ovat sellaisia, joita yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä on jo pidetty sellaisina, että ne kuuluvat yleistä etua koskeviin pakottaviin syihin (ks. vastaavasti asia C-275/92, Schindler, tuomio 24.3.1994, Kok. 1994, s. I-1039, Kok. Ep. XV, s. I-79, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen sekä asia C-124/97, Läärä ym., tuomio 21.9.1999, Kok. 1999, s. I-6067, 33 kohta).
- 34 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että mainituilla syillä voidaan perustella EY 28 artiklan kannalta, ja kun otetaan huomioon sosiaalis-kulttuuriset erityispiirteet, rajoituksia, joilla jopa kielletään arpajaiset ja muut rahapelit jäsenvaltion alueella (ks. vastaavasti em. asia Schindler, tuomion 59 kohta).
- 35 Edellä mainituissa asioissa Schindler ja Läärä yhteisöjen tuomioistuin tosin korosti niitä moraalisia, uskonnollisia ja kulttuurisia näkökohtia, joita jokaisessa jäsenvaltiossa liittyy arpajaisiin ja muihin rahapeleihin ja jotka voivat mahdollistaa sen, että kansallisessa lainsäädännössä pyritään yleensä rajoittamaan rahapelien pelaamista tai jopa kieltämään rahapelit sekä estämään näin se, että rahapeleistä tulee yksityisen voitontavoittelun keino. Yhteisöjen tuomioistuin korosti myös sitä, että kun otetaan huomioon niiden rahamäärien suuruus, jotka on mahdollista koota arpajaisia järjestämällä, sekä niiden voittojen suuruus, joita arpajaisiin osallistuvat henkilöt voivat saada, erityisesti kun kyse on suurista arpajaisista, arpajaisiin liittyy suuri rikosten ja petosten vaara. Lisäksi niillä yllytetään sellaiseen rahan käyttöön, jolla voi olla vahingollisia henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia seurauksia (em. asiat Schindler, 60 tuomion kohta ja Läärä ym., tuomion 13 kohta).
- 36 Tämä oikeusriita kuitenkin eroaa niistä kahdesta asiasta, joiden johdosta edellä mainituissa asioissa Schindler ja Läärä ym. on annettu tuomiot, sikäli kuin on riidatonta, että tässä asiassa on kyse sähköisistä, sähkömekaanisista ja elektronisista peleistä, joilla ei ole mainituissa asioissa kyseessä olleilla peleillä oleviin verrattavia ominaisuuksia. Lain 3037/2002 2 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon kohteena olevat

pelit eivät näet ole luonteeltaan uhkapelejä, sillä niiden tarkoituksena ei ole toive rahan saamisesta (ks. päinvastoin em. asia Läärä, tuomion 17 kohta).

- 37 Tästä seuraa, että koska sähköisiä, sähkömekaanisia ja elektronisia pelejä ei voida pitää uhkapeleinä, ei voida hyväksyä, päinvastoin kuin Helleenien tasavalta väittää, että yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainituissa asioissa Schindler ja Läärä ym. uhkapelien osalta tekemiä arviointeja voidaan soveltaa sähköisiin, sähkömekaanisiin ja elektronisiin peleihin.
- 38 Vaikka tätä oikeuskäytäntöä ei voida soveltaa esillä olevassa asiassa, yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä, joihin Helleenien tasavalta vetoaa, voidaan perustella tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitusta. Kyseisen kansallisen toimenpiteen on kuitenkin lisäksi oltava oikeasuhteinen näin tavoiteltuihin päämääriin nähden.
- 39 Tältä osin on todettava, että Helleenien tasavalta ei osoita, että se on toteuttanut kaikki tekniset toimenpiteet ja järjestelytoimenpiteet, joilla tämän jäsenvaltion tavoite voidaan saavuttaa käyttämällä toimenpiteitä, joilla yhteisön sisäistä kauppaa rajoitetaan vähemmän.
- 40 Kreikan viranomaiset olisivat näet voineet paitsi turvautua muihin sopivampiin ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta vähemmän rajoittaviin toimenpiteisiin, kuten komissio ehdotti sille oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, myös varmistua niiden oikeasta ja tehokkaasta soveltamisesta ja/tai täytäntöönpanosta tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi.

- 41 Tästä seuraa, että lain 3037/2002 2 §:n 1 momentissa säädetty kiello, joka koskee kaikkien sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien, mukaan lukien teknisten ajanvietepelien ja kaikkien tietokonepelien, asentamista Kreikkaan kaikille muille julkisille tai yksityisille paikoille kuin kasinoihin, on tavoiteltuun päämäärään nähden suhteettoman pitkälle menevä toimenpide.
- 42 Näin ollen laki 3037/2002 on EY 28 artiklan vastainen.
- 43 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että ensimmäinen väite, johon komissio vetoaa kanteensa tueksi, on perusteltu.

Toinen väite, joka koskee EY 43 ja EY 49 artiklan rikkomista

Asianosaisten lausumat

- 44 Komissio väittää, että lain 3037/2002 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:ssä kielletään muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita taloudellisia toimijoita tarjoamasta palvelujaan Kreikan markkinoilla tapahtuvaa pelikoneiden tarjoamista ja toimittamista varten, halusivatpa ne sijoittautua Kreikkaan tai pelkästään tarjota sinne palvelujaan siitä jäsenvaltiosta käsin, johon ne ovat sijoittautuneet. Koska tällaisia kansallisia säännöksiä ei ole perusteltu riittävästi niiden tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden osalta, ne ovat EY 43 ja EY 49 artiklan vastaisia.

- 45 Tässä yhteydessä komissio esittää, että Kreikan viranomaisten olisi pitänyt antaa etusija tarkemmin kohdennetuille konkreettisille toimenpiteille, joilla pyritään estämään ajanvietepelien muuttaminen uhkapeleiksi. Sen mukaan tällaiset toimenpiteet olisi esimerkiksi voitu toteuttaa tarkemmin kohdennettuina kieltoina, tiukempuna ja tarkempuna valvontana ja/tai ankarampina tai tehokkaampina seuraamuksina. Se lisää, että mainitut toimenpiteet eivät välttämättä muodostaisi yleistä kieltoa, joka heijastuu muuhun taloudelliseen toimintaan, joka ei liity uhkapeleihin.
- 46 Helleenien tasavalta väittää, että siten ehdotetut toimenpiteet ovat riittämättömiä, ja esittää, että jyrkemmät toimenpiteet, joita on toteutettu, vastaavat yleiseen etuun liittyviä pakottavia syitä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi ja että ne olivat ainoa tehokas keino vastata esillä olevaan vakavaan sosiaaliseen ongelmaan. Tämän toisen väitteen kiistämiseksi se vetoaa olennaisesti samoihin perusteluihin kuin mihin se vetoaa kiistääkseen tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittamista koskevan komission väitteen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 47 Alustavasti on todettava, että koska yhteisön tason yhdenmukaistettuja sääntöjä pelien alalla ei ole, jäsenvaltioilla on lähtökohtaisesti yhä toimivalta määritellä toiminnan harjoittamisen edellytykset tällä sektorilla. Niiden on kuitenkin käytettävä toimivaltaansa siten, että ne ottavat huomioon perustamissopimuksessa taatut perusvapaudet (ks. vastaavasti asia C-58/98, Corsten, tuomio 3.10.2000, Kok. 2000, s. I-7919, 31 kohta ja asia C-514/03, komissio v. Espanja, tuomio 26.1.2006, Kok. 2006, s. I-963, 23 kohta).
- 48 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan EY 43 ja EY 49 artiklassa veloitetaan poistamaan sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden

rajoitukset, ja tällaisina rajoituksina on pidettävä kaikkia toimenpiteitä, joilla kielletään näiden vapauksien käyttäminen, haitataan sitä tai tehdään se vähemmän houkuttelevaksi (ks. erityisesti asia C-439/99, komissio v. Italia, tuomio 15.1.2002, Kok. 2002, s. I-305, 22 kohta ja asia C-451/03, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, tuomio 30.3.2006, Kok. 2006, s. I-2941, 31 kohta).

- 49 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että sellaisten kansallisten toimenpiteiden, jotka rajoittavat perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien käyttämistä, on täytettävä neljä edellytystä, jotta ne voisivat olla perusteltuja: niitä on sovellettava ilman syrjintää, ne on voitava perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä, niiden on oltava omiaan takaamaan niillä tavoiteltavan päämäärän toteutuminen eikä niillä saada mennä pidemmälle, kuin on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (ks. asia C-424/97, Haim, tuomio 4.7.2000, Kok. 2000, s. I-5123, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 50 Tältä osin lain 3037/2002 2 §:n 1 momentista ilmenee, että Kreikassa on kielletty saman lain 4 ja 5 §:ssä säädettyjen rangaistusseuraamusten tai hallinnollisten seuraamusten uhalla kaikkien sähköisten, sähkömekaanisten ja elektronisten pelien käyttö kaikilla muilla julkisilla tai yksityisillä paikoilla kuin kasinoissa. Internet-palveluita tarjoavissa liikkeissä olevien tietokoneiden osalta lain 3037/2002 2 §:n 1 momentin säännöksiä ei sovelleta, ja mainitun lain 3 §:n nojalla pelien käyttö näillä koneilla on kielletty.
- 51 Sijoittautumisvapaudesta on todettava, että tällainen lainsäädäntö on omiaan vaikeuttamaan sitä, että muista jäsenvaltioista peräisin olevat taloudelliset toimijat käyttävät oikeuttaan sijoittautua Kreikkaan tarjotakseen kyseessä olevia palveluja, tai jopa kokonaan estämään tämän.
- 52 Näin ollen tällainen kieltö merkitsee sijoittautumisvapauden rajoitusta.

- 53 Palvelujen tarjoamisen vapauden osalta vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhtäältä pelilaitteiden käyttöä, olipa se erotettavissa näiden laitteiden valmistamista, maahantuontia ja myymistä koskevasta toiminnasta tai ei, on pidettävä perustamissopimuksen määräyksissä tarkoitettuna palveluja koskevana toimintana, ja toisaalta lainsäädäntö, jossa sallitaan pelien pelattavana pitäminen ja pelaaminen ainoastaan kasinoissa, rajoittaa palvelujen tarjoamisen vapautta (ks. vastaavasti asia C-6/01, Anomar ym., tuomio 11.9.2003, Kok. 2003, s. I-8621, 56 ja 75 kohta).
- 54 Yhteisöjen tuomioistuin on myös erityisesti tietoyhteiskunnan palvelujen osalta katsonut, että EY 49 artikla koskee palveluja, joita yhteen jäsenvaltioon sijoittautunut palvelujen tarjoaja tarjoaa Internetin välityksellä – ja siis siirtymättä sijoittautumispaikastaan – toisessa jäsenvaltiossa oleville palvelujen vastaanottajille, joten kaikki tämän toiminnan rajoitukset rajoittavat palvelujen tarjoamisen vapautta (asia C-243/01, Gambelli ym., tuomio 6.11.2003, Kok. 2003, s. I-13031, 54 kohta).
- 55 Helleenien tasavallan perusteluiksi sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden rajoituksille esittämiä väitteitä ei voida hyväksyä samoista syistä kuin tämän tuomion 36–41 kohdassa on esitetty.
- 56 Tästä seuraa, että laki 3037/2002 on myös EY 43 ja EY 49 artiklan vastainen.
- 57 Näin ollen on katsottava, että komission kanteensa tueksi esittämä toinen väite on perusteltu.

Kolmas väite, joka koskee direktiivin 98/34 rikkomista

Asianosaisten lausumat

- 58 Komissio väittää, että Helleenien tasavalta ei toimitannut sille lakia 3037/2002, jonka 2 §:n 1 momenttiin ja 3 §:ään sisältyy direktiivin 98/34 1 artiklan 11 kohdassa tarkoitettuja tuotteisiin liittyviä teknisiä määräyksiä lain valmisteluvaiheessa, mikä oli direktiivin, jossa säädetään teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä, 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan vastaista.
- 59 Mainittu jäsenvaltio myöntää vastauskirjelmässään, että Kreikan viranomaiset eivät ilmeisesti ole noudattaneet tietojen toimittamisessa noudatettavaa menettelyä valmisteltaessa ehdotusta, josta tuli laki 3037/2002, ja ilmoittaa, että tämä laiminlyönti on tapahtunut erehdyksessä eikä tahallisesti. Sen mukaan tämä rikkominen johtui kiireellisestä tarpeesta vastata nopeasti ja välittömästi sosiaaliseen ongelmaan ja siten suojata yleistä järjestystä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 60 On todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan kaltaisilla säännöksillä veloitetaan jäsenvaltiot toimittamaan välittömästi komissiolle teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset (asia C-500/03, komissio v. Portugali, tuomio 8.9.2005, 39 kohta, ei julkaistu oikeustauskokoelmassa, sekä tämän direktiivin säännöksiä vastaavien säännösten osalta asia C-139/92, komissio v. Italia, tuomio 2.8.1993, Kok. 1993, s. I-4707, 3 kohta ja asia C-273/94, komissio v. Alankomaat, tuomio 11.1.1996, Kok. 1996, s. I-31, 15 kohta).

- 61 Lain 3037/2002 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:ssä säädettyjen kaltaiset toimenpiteet on luonnehdittava direktiivin 98/34 1 artiklan 11 kohdassa tarkoitetuiksi teknisiksi määräyksiksi sikäli kuin niillä kielletään kaikkien sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien, mukaan lukien teknisten ajanvietepelien ja kaikkien tietokonepelien, käyttö kaikilla muilla julkisilla tai yksityisillä paikoilla kuin kasinoissa sekä näiden pelien käyttö Internet-palveluja tarjoavissa yrityksissä olevissa tietokoneissa ja asetetaan näiden yritysten toiminnan harjoittamisen edellytykseksi erikoisluvan myöntäminen (ks. vastaavasti asia C-267/03, Lindberg, tuomio 21.4.2005, Kok. 2005, s. I-3247).
- 62 Näin ollen Helleenien tasavallan oli ilmoitettava tällaisista teknisistä määräyksistä, kun ne olivat ehdotuksen muodossa, direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla (ks. mm. em. asia komissio v. Portugali, tuomion 40 kohta).
- 63 Tässä asiassa on riidatonta, että tällaista ilmoitusta ei kuitenkaan ole tehty.
- 64 Tätä velvoitetta ei voida kyseenalaistaa tarpeella antaa laki 3037/2002 kiireellisessä menettelyssä, jotta voitaisiin vastata nopeasti ja välittömästi sosiaaliseen ongelmaan, jonka sähköisten, sähkömekaanisten ja elektronisten pelien käyttö aiheuttaa, ja suojata näin yleistä järjestystä.
- 65 Helleenien tasavalta ei näet voi vedota direktiivin 98/34 9 artiklan 7 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädettyyn poikkeukseen, sillä on riidatonta, ettei tässä säännöksessä tarkoitettua tilannetta esiintynyt Kreikassa mainitun lain antamisaikaan.

- 66 Näin ollen on todettava, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 98/34 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan, kun se on antanut lain 3037/2002 ilmoittamatta siitä komissiolle, kun se oli ehdotuksen muodossa.
- 67 Näin ollen myös kolmas väite, johon komissio on vedonnut kanteensa tueksi, on perusteltu.
- 68 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut EY 28, EY 43 ja EY 49 artiklan eikä direktiivin 98/34 8 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on lain 3037/2002 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:ssä kieltänyt kaikkien sähköisten, sähkömekaanisten ja elektronisten pelien, mukaan lukien kaikkien tietokonepelien, asentamisen ja käytön kaikilla muilla julkisilla tai yksityisillä paikoilla kuin kasinoissa saman lain 4 ja 5 §:ssä säädettyjen rangaistusseuraamusten ja hallinnollisten seuraamusten uhalla.

Oikeudenkäyntikulut

- 69 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Helleenien tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Helleenien tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Helleenien tasavalta ei ole noudattanut EY 28, EY 43 ja EY 49 artiklan eikä teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY, 8 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on lain 3037/2002 2 §:n 1 momentissa ja 3 §:ssä kieltänyt kaikkien sähköisten, elektronisten ja sähkömekaanisten pelien, mukaan lukien kaikkien tietokonepelien, asentamisen ja käytön kaikilla muilla julkisilla tai yksityisillä paikoilla kuin kasinoissa saman lain 4 ja 5 §:ssä säädettyjen rangaistusseuraamusten ja hallinnollisten seuraamusten uhalla.**

- 2) **Helleenien tasavalta veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset